

Preek

Zondag 26 augustus 2018, 10.00 uur (10e van de zomer)

Voorganger: ds. Bert de Wit

Schriftlezing: De brief van Judas

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Wat heeft de brief van Judas ons te zeggen? Wat zégt die brief ons? Ik kan natuurlijk alleen maar voor mijzelf spreken. Mijn eerste reactie als ik de brief lees is: 'Wat een gezeur!'

De brief bestaat voor het grootste deel uit waarschuwingen en verdachtmakingen.

Eigenlijk wilde de briefschrijver het hebben over iets positiefs: hij wilde schrijven over 'de redding van ons allen' – maar daar kan voorlopig niets van terecht komen. Hij ziet zich genoodzaakt ons op te roepen 'om te strijden voor het geloof'. Want ons geloof wordt bedreigd door 'indringers'.

Die hebben zich 'ongemerkt' onder ons gemengd. Wij hebben dus niet in de gaten dat ze er zijn.

We weten ook niet wíe het zijn – dus in principe is iedereen verdacht – maar ze deugen van geen kant. Ze zijn goddeloos en losbandig en ze verloochenen Christus. Ze hebben respect voor God noch gebod en ze hebben op iedereen wat aan te merken. Ze zijn schaamteloos en denken alleen aan zichzelf. 'Ze doen niets anders dan zeuren en zagen, ze laten zich leiden door hun begeerten, brallen maar wat en praten anderen naar de mond om er zelf beter van te worden'(vs. 16). Bovendien zijn het mensen die verdeeldheid zaaien.

Die mensen moeten wij dus bestrijden. Maar wie die mensen zijn weten we niet.

Misschien komt het doordat wij tegenwoordig via de media worden overstelpt met meningen, roddels, oordelen en verdachtmakingen. Daar doet deze kanonnade van Judas mij ook aan denken. Hij kan mooier schelden dan het volk van Geen Stijl:

'Wolken zonder water zijn het, voortgejaagd door de wind,
bomen die zelfs in het late najaar geen vrucht dragen,
wilde golven op zee die hun eigen schande opschuimen,
dwaalsterren die voor eeuwig de diepste duisternis wacht' –
kom daar eens om op Twitter!

Maar wat moeten wij daar mee? Hebben wij een vijand in ons midden? Zitten er verraders bij ons aan tafel? Waarschuwt Judas ons voor andere Judassen?

Hij voldoet zelf ook aardig aan het profiel! Hij is zelf ook bezig met zeuren en zagen. Hij zaait ook verdeeldheid met zijn complottheorie. Hij beschuldigt en lastert er op los. Maar hij durft niet het beestje bij de naam te noemen.

Het vervelende is, dat wij weten wat er van is gekomen. Wij lezen deze brief in de 21^e eeuw, terwijl hij is geschreven in de 1^e eeuw. Het zou goed kunnen dat de brief is gericht aan alle gelovigen van die tijd. Dan noemen we het een 'katholieke brief' - een brief aan de gehele kerk. Maar na 20 eeuwen kerkgeschiedenis hebben wij een andere kijk op de kerk gekregen. Ik moet bij deze brief denken aan alle kerkscheuringen en godsdienstoorlogen die er zijn geweest. Daar word ik niet vrolijk van.

Er wordt al twintig eeuwen gestreden om het ware geloof. Het begon al in de tijd dat deze brief werd geschreven. De eerste grote scheuring was die tussen synagoge en kerk. De eerste christenen waren Joden: Jezus zelf ook. Het christendom is begonnen als een Joodse aangelegenheid. Maar het verhaal van Jezus laat zich niet claimen. Zijn bevrijdende boodschap doorbreekt grenzen en kerkmuren. Ook Grieken, Romeinen, Kretenzers en Arabieren werden

aangesproken. Totdat de christenen uit de synagoge werden verjaagd. En toen het christendom eenmaal gesetteld was in het Romeinse Rijk werden de Joden afgewezen en bestreden. Zo is de strijd om het ware geloof begonnen. En het einde is nog lang niet in zicht. De Oosterse en de Westerse kerk scheurde uiteen. Protestanten werden door Katholieken bestreden en vice versa. Calvinisten waarschuwden voor de Wederdopers. Gereformeerden scheidten zich af van Hervormden. Evangelischen moeten niks hebben van Vrijzinnigen. En nog is het einde niet... Want inmiddels hebben ook moslims, hindoes en boeddhisten zich gemengd in de strijd om het ware geloof. Zelfs atheïsten dragen hun steentje er aan bij.

Een godsdienstoorlog is uiteraard erger dan een kerkscheuring. Als mensen elkaar met geweld gaan bestrijden dan is de schade groter dan wanneer ze uit elkaar gaan. Toch ligt er een zelfde principe aan ten grondslag. Het begint namelijk met het ware geloof voor jezelf te claimen. Voor je eigen groep, of kerk, of religie.

Zodra een groep gelovigen zichzelf ziet als door God uitverkoren, worden andersgelovigen als een bedreiging gezien. Dan is een afscheiding een vreedzame oplossing. Hoewel men vernietigend over die anderen denkt. Want zij zullen voorgoed verloren gaan.

Ik zag collega Bottenbley in het programma 'Kijken in de ziel'. Een hele aardige man, met vriendelijke ogen. Maar hij wist zeer stellig dat moslims niet in de hemel komen. Want zij geloven niet in Jezus.

Nou was er ook een imam die precies hetzelfde dacht over Bottenbley: die komt niet in de hemel, want hij gelooft niet in Mohammed. Hoe kijk je dan naar elkaar als gelovige mensen?

Het zijn beide vreedzame, vriendelijke mannen. Het zijn mensen van goede wil. Toch zien ze in elkaar uiteindelijk brandhout voor de hel. En dat alleen omdat de ander niet hetzelfde gelooft. Die ander gelooft wel, maar niet hetzelfde. En dat wordt als reden gezien om die ander af te schrijven, al is het pas voor het hiernamaals.

Zou dit nu allemaal de bedoeling zijn geweest van Judas? Of laat ik mij teveel leiden door mijn eerste indruk?

Ik heb de brief natuurlijk veel vaker dan één keer gelezen. En ik moet erkennen, bij nader inzien, dat mijn eerste indruk niet klopt. Die hele geschiedenis van scheuringen en strijd die ik zag opdoemen, is niet in gang gezet door de oproep van Judas. Integendeel, moet ik zeggen. Ik denk dat Judas die dreiging van verdeeldheid zag aankomen en dáár juist tegen wilde waarschuwen. Judas wijst ons een andere weg.

Je moet wel een paar keer lezen om het te zien, maar zijn waarschuwing is juist gericht tegen de gedachte van mensen dat zij het ware geloof kunnen bezitten. Zij 'misbruiken de genade van God', schrijft Judas. Zij zien die genade dus als een gebruiksvoorwerp, als iets waarover je kunt beschikken. Terwijl genade per definitie geen eigendom is.

Niemand heeft recht op genade. Genade is een puur geschenk.

Genade is helemaal en altijd onverdiend en onvoorwaardelijk.

Je kunt genade niet verdienen. Je kunt het alleen ontvangen om niet.

Genade kent geen 'waarom'.

Als we in ongenade vallen vragen we ons af: 'Waarom?' Daar kun je vaak nog wel een reden voor bedenken. Maar genade heeft geen reden. Het is niet logisch dat God jou genadig is.

Hoe zou jij dan logisch kunnen beredeneren, dat een medemens buiten Gods genade zal vallen en dat hij dus niet in de hemel komt?

Het gaat altijd mis, als wij ons verbeelden het ware geloof te bezitten. Dan menen we recht te hebben om te oordelen over anderen. Of we gaan ons gedragen als bevoorrechte mensen. We eigenen ons privileges toe die een ander zich niet kan veroorloven.

Judas schrijft: 'Zij misbruiken de genade van God als voorwendsel voor losbandigheid'. God heeft ons begenadigd, dus kunnen we gerust vreemd gaan. De Heer heeft ons toch al vergeven.

Hij heeft ons rijk gezegend, dus laten we nog maar een vliegvakantie boeken. Laten we die economische vluchtelingen zo ver mogelijk van ons bed houden. Als ze geluk hebben zal God zich wel over hen ontfermen. Maar het is vast niet voor niets dat zij zó terechtgekomen zijn.

Zoals het ook niet voor niks is dat wij goed terechtgekomen zijn. Wij zijn gered. Wij zitten save. Wij hebben God aan onze zijde!

Wie een beetje kerkelijk meelevend is kent deze geluiden. Het is heel verleidelijk, en tegelijk verwarrend, om zo te denken en te geloven. Als het goed met je gaat wil je dat graag aan jezelf te danken hebben. Want dan heb je er invloed op. Maar als je met God gaat, dan moet je van genade leven. Dan mag je nergens meer op rekenen. Dan leer je dankbaar te zijn voor alles wat je ontvangt.

Judas geeft een hele reeks voorbeelden uit de Bijbel – en ook uit een apocrief geschrift, van Henoch – waaruit blijkt dat niemand ooit genade kan bezitten. Het volk van Israël was in zijn geheel uit Egypte bevrijd. Ze waren allemaal gered en uitverkoren om Gods volk te zijn. Toch werd een hele generatie van dat volk gestraft met de dood, schrijft Judas. Zelfs engelen die in de hemel thuishoren, kunnen vallen en verloren gaan. Hoe zouden wij dan kunnen denken dat wij ons alles kunnen veroorloven? Waarom zou het oordeel aan ons voorbij gaan? Hoe zouden wij de dans ontspringen? Wie zijn wij, dat wij onszelf hoger achten dan de engelen? Of hoger dan het volk van Israël? Waarom zou de Eeuwige ons anders behandelen dan Kaïn, of Bileam? Of onze medemens die anders gelooft, of niet gelooft? Wat onderscheidt ons van onze medemensen – zo dat wij ons van hen kunnen afscheiden, of dat wij hen zouden afschrijven?

Aan het einde blijkt wat Judas bedoelt met 'strijden voor het geloof'. Het betekent niet dat je tegen mensen moet strijden. Hij heeft het helemaal niet over 'strijden tegen...'

Strijden vóór het geloof betekent – lezen we in vers 20 en 21 – je leven bouwen op het fundament van het geloof. En dan geeft hij de volgende aanwijzingen:

'Laat je bij het bidden leiden door de heilige Geest,

houd vast aan Gods liefde,

en zie uit naar de barmhartigheid van onze Heer, Jezus Christus, die u het eeuwige leven zal schenken'.

Hij noemt dus drie dingen die je kunt doen. Je kunt je afvragen wat die dingen met 'strijden' te maken hebben. Als dit strijden is, dan is het een strijd met jezelf.

'Laat je bij het bidden leiden door de heilige Geest' – dat betekent loslaten.

Je laat je leiden door de Geest.

Het is de Geest die in jou bidt.

Het is de Geest in jou die naar God verlangt.

Laat je leiden door dat verlangen, dan ben je ingebed in God.

'Houd vast aan Gods liefde' – ook dat betekent loslaten.

Laat alle houvast los, want die is maar schijn.

Jouw leven is niet maakbaar

en je hebt geen andere zekerheid dan dat God jou vasthoudt.

Gods liefde houdt jou vast.

'En zie uit naar de barmhartigheid van onze Heer, Jezus Christus' – die is er dus al.

Jezus heeft laten zien dat God al barmhartig is vanaf het begin van de schepping. De genade gaat voor alles uit. Wij hoeven alleen maar uit te zien naar die barmhartigheid. Dan zullen wij het zien en dan krijgen wij er deel aan. Dan worden wij zelf ook barmhartig en ontvangen zo het eeuwige leven.

Het klinkt tegenstrijdig, maar de strijd vóór het geloof win je alleen door je over te geven aan God die liefde is - in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Amen.